THE HEBREW JOURNAL
דער אידישער זשורנאַל
PUBLISHED BY
THE HEBREW JOURNAL
JOURNAL PRESS, LIMITED
542 DUNDAS ST. WEST. Telephone Trinity 6830-6831
M. Clavir, Pres. and Gen. Mgr.
Subscription Rates: $6 PER YEAR $3.50 SIX MONTHS
Single Copy—3 cents
The Only Daily Jewish Newspaper in the Province of Ontario
Entered as Second Class Mail Matter at C. P. O., Toronto, January 22nd, 1913

די פאָליטישע וואָך

א מענש איז געשטאָרבן.

וואָס פאַר נאָך א גרעסערער שבח קען געזאָגט ווערען, ווען מען זאָגט א מענש איז געשטאָרבן. א מענש — דאָס נעמט דאָך אַלעס אריין אין זיך. דאָס העכסטע, דאָס בעסטע. און דאָס מענשליכסטע.

און איז דען זינט דער מלחמה געווען נאָך א נאָמען, וואָס זאָל מיט אזוי פיעל ברכה דערמאָנט ווערען אויף אַלעמענס ליפּען?

די מלחמה האָט ארויסגערוקט א סך נעמען. וועלכע מען האָט העלדיש אָנגעהויבען צו פאַרגעטערען. אָבער דאָס זענען אַלעס געווען נעמען פון העלדן פון מוט. נעמען פון מענשען, וועלכע האָבען זיך אויסגעצייכענט אין טויטען אָדער פאַרוואונדען וואָס מער מענשען פון די פיינטליכע ארמייען אָדער ציווילע באַפעלקערונג.

גאַנץ אנדערש איז אָבער מיט'ן נאָמען דר. פריטריאָף נאַנסען, וועלכער איז לעצטע וואָך געשטאָרבן. א גאָרוועגישער דיפּלאָמאַט און פאָרשער. האָט ער אין די מלחמה־יאָרען פאַרקערפּערט אין זיך דאָס שענסטע אינ'ם מענשליכען זין. ווען ער האָט איפגעגעבען אַלע זיינע ארבייטען און פאָרשונגען. און אַלס בירגער פון א נייטראַל לאַנד האָט ער אָרגאַניזירט די אינטערנאַציאָנאַלע הילף פאַר די קריעגס־געפאַנגענע אין די פאַרשידענע לענדער. א מעמיגקייט וואָס ער האָט אָנגעפירט מיט דער גרעסטער ענערגיע און דערגרייכט די בעסטע רעזולטאַטען.

און זיין הומאַניסטישע טעטיגקייט האָט ארומגענומען אַלע פעלקער אין ראַסען. איינגעשלאָסען די אידען. פיעלע פון די אידישע מלחמה קרבנות, וואָלט זייער גרול געזעזען אומדערטראָגבאַר, ווען זיי וואָלטען ניט געהאָלפען געווארען פון די נאַנסען־פּאַספּאָרטען, אָדער די נאַנסען שפּייז־פעקלאַך.

נאַנסען איז געשטאָרבען. אָבער זיין נאָמען, וואָס האָט אזוי העל געלייכטען אין די לעצטע פינצטערע יאָרען, וועט נאָך לאַנג לייכטען, און בלייבען פאַר דער וועלט א שיינער ביישפּיעל.

* * *

די ליין אין פיפּיציגסטע סעסיע פונ'ם ראַט פון דער פעלקער־ליגע, וואָס איז לעצטע וואָך פאַרגעקומען אין זשענעוואַ, איז געשלאָסען געוואָרען. נאָכדעם ווי זי האָט גיט־געהייסען דעם פּרעזאַנאַל פאַר דער ספּעציעל־לער קאָמיסיע, וואָס דאַרף אונטערזוכען דאָס היסטאָרישע פראָבלעם וועגען די רעכטען ארום דער כותל מערבי פראַגע.

א שוועד, א שווייצער, און א האָלענדער וועלען אונטערזוכען די פראַגע, סעד דזשאַן האָוף סימפּסאָן, אונטערזוכט די פראַגע פון אימיגראַציע און קאָלאָניזאַציע, און אזוי מוז מען יעצט פון דאָס ניי אָפּווארטען אויפ'ן רעזולטאַט פון די צוויי אונטערזוכונגען.

אָבער די ארץ ישראל זאָך איז בלויז געווען א קליינער טייל פון דער אָגענדאַ ביי דער דאָזיגער סעסיע. זיי גרויס עס איז געווען די ארבייטס־פּראָגראַם פונ'ם ראַט ביים יעצטיגען צוזאַמענקונפט קענען צייגען די פאָלגענדע פונקטען, וועלכע זענען באַהאַנדעלט געווארען: —

דאָס איינשטעלען פון דאָס ניי די דיפּלאָמאַטישע באַציאונגען צווישען באַלגיען און פראַנקרייך. אין דרום אמעריקע: דאָס וועלען שאַפען א פאַרשטענדיגונג צווישען איטאַליע און פראַנקרייך וועגען א פלאַטען־אָפּמאַך; די פראַגע וועגען דעם וואָס די פראַנצויזען עקספּלואַטירען נאָך אַלעס פאַרנומענע דיטשע טעריטאָריעס, וועלכע זיי דאַרפען עוואַקואירען, און א רייע אַנדערע פראָבלעמען.

און אין דער צייט, ווען אין זשענעוע האָט מען געזוכט א לעזונג צו די אַלע קאָמפּליצירטע פאָליטישע פראַגען, האָט מען אין וואַשינגטאָן אָנגעהויבען צו דעבאַטירען וועגען דעם, צי אמעריקע זאָל סאַנקציאָנירען דעם פלאַטען־אָפּמאַך וואָס איז געשאַפען געווארען אין לאָנדאָן. די פראַגע ווערט יעצט פאַרהאַנדעלט פון א סענאַט קאָמיסיע. און ביי דעם פאַרהער ווערט אָנגעפירט א גאַנץ שאַרפע דיסקוסיע. און עס הערען זיך אויך פיעלע גענערישע מיינונגען.

* * *

אין ענגלאַנד וואו די רעגיערונג איז אזוי פאַרנומען מיט'ן פראָבלעם פון אינדיע, האָט לעצטע וואָך די מעקדאָנעלד רעגיערונג באַקומען וועניג דערמוטיגונג. אינ'ם לאַרדען־האַוס איז ווידער דורכגעפאַלען דער רעגיערונגס קוילען־געזעץ, וואָס איז מיט אזוי פיעל שווערינקייטען אָנגענומען געווארען אין דעם "קאָמאָנס". אין קריטיק האָט זיך אפילו געהערט וועגען דעם פלאַטען־אָפּמאַך.

און עס איז מערקווירדיג, אין וואַשינגטאָן קריטיקירט מען דעם אָפּמאַך מיט דער טענה, אז דער פלאַטען־אָפּמאַך איז אין די אינטערעסען פון ענגלאַנד און ניט פון אמעריקע. און אין לאָנדאָן טענה'ן די טשוירטשהיל'ס און אנדערע, אז פון דעם פלאַטען־אָפּמאַך וועט בלויז פראָפיטירען אמעריקע, ענגלאַנד פאַרקערט, פאַרלירט.

* * *

און אין אונזער ייגענער קאַנאַדער פאָליטיק זענען לעצטע וואָך אויך פאָרגעקומען א רייע פאַסירונגען, וועלכע פאַרדיגען קאָמענטירט צו ווערען. דאָס וויכטיגסטע איז קודם כל געווען דאָס, וואָס דער בודזשעט איז אָנגענומען געווארען, און איז אָנגענומען געווארען מיט א גרויסער מאַיאָרי־טעט, אריינגערעכענט עטליכע קאָנסערוואַטיווע שטימען, וועלכע האָבען אויך געשטימט מיט די ליבעראַלען.

אין סענאַט ווידער, וואו מען האָט זיך געריכט אויף א געגנגרשאַפט צום געזעץ וועגען גס־געריכטען, איז צום דריטען מאָל אָנגענומען געווארען דאָס געזעץ, אזוי אז עס פעלט נאָר בלויז פאַר דעם די אָפיציעלע רע־גיערונגס־סאַנקציע.

דער קעמפּיין־דאַטום איז נאָך אָפיציעל ניט געעפענט. אָבער דער קעמפּיין ווערט שוין אָנגעפירט אין פולער קראַפט. און פרעמיער קינג באַמערקונג, אז ער וועט ניט געבען קיין פינף סענט די פראָווינצען, וואו עס זענען פאַראַן קאָנסערוואַטיווע רעגיערונגען, האָט שוין געבראַכט דער־צו. וואָס פרעמיער פיירגוזאָן האָט זיך אריינגעוואָרפען אינ'ם קעמפּיין, און זיין ביישפּיעל וועט ווארשיינליך נאָכגעפאָלגט ווערען פון אנדערע קאָנסער־וואַטיווע פאָליטיקער פון אונזער פראָווינץ.

און אינ'ם קעמפּיין הויבט אָלץ אָן אויך קלערער צו ווערען, אז אין מאַנכע פראָווינצען, ווי למשל, וועט דער קו קלוקס קלען זוכען אויסצוציאַרבען אָן איינפלוס, סאַי דורך אייגענע קאַנדידאַטען און סאַי דורך שטיצען פערזאָנען, וועלכע זענען פריינטליך צו די קלעניקעס.

עס הויבען שוין אָן אין קעמפּיין אויך ארויסצושווימען פאַרשידענע אנדערע פראַגען, ווי למשל, דער נאַציאָנאַלער באַן־סיסטעם און ענגליכע פראַגען.

פאַרזאַמעלט זיך נאָך דער פאַרלאַמענט, אָבער דער הויפּט־אינטע־רעס איז שוין מער ניט קאָנצענטרירט ארום דער פאַרלאַמענט־טריבונע, נאָר ארום דער פלאַטפאָרם פון די פאַרשידענע פאָליטישע פאַראַזאַמלונגען, וואו די דעדגער פילען זיך פרייער, און רעדען זיך אָפּ פון הארצען, יעדער איינער גיט זיין פאַרטיי־אויסטייטשונג.

מענען אריסטאָקראַטישע טעכטער ארבייטען?

צוויי מיליאָנערסקע טעכטער ווערען קריטיקירט פאַר צו־נעמען דזשאָבס פון ארבייטסלאָזע

מענען אריסטאָקראַטישע טעכטער ארבייטען אין פאַבריקען, אפיסעס אָדער ביי אירנענד וועלכער אנדער באַשעפטי־גונג, ווען עס פאַרלוסט זיך זיי צו פאַרזוכען דעם טעם פון אן ארבייטער־מיידעל. אָדער טאָרען זיי דאָס ניט טאָן דערפאַר, ווייל זיי קענען מאַכען א לעבען אהן ארבייט און פאַרנעמען די דזשאָבס פון מענשען, וועלכע קענען קיין דזשאָבס ניט געפינען? דיזע אינטערעסאַנטע פראַגע ווערט דעבאַטירט אין אן ארטיקעל וואָס איז געווען גערדרוקט אין דעם פילאַ־דעלפיער "רעקאָרד".

מיט עטליכע מאָנאַטען צוריק האָט די נאַנצע פרויען־וועלט פון אמעריקע אָפּלאָדירט די אריסטאָקראַטישע טעכטער, וועלכע זענען ארויס פון זייערע גאָלדענע שטייגלאַך און זענען אַוועק ארבייטען. די נאַנצע פרעסע האָט זיי אָפּלאָדירט און געווינען שבחים. פּלוצלונג איז אָבער פאַרעקומען אן ענדערונג אין דער באַציאונג פון דער געזעלשאַפט צו דיזע ליאָנערסקע מיידלאַך, וועלכע זענען אַוועק אויף דרויס. כאַריסטקעס אין די טעאַטערס וואו די אריסטאָקראַטישע טעכטער האָבען געהאַט דזשאָבס, האָבען אָנגעפאַנגען צו פּראָטעסטירען. די פּראָבלעם פון ארבייטסלאָזיגקייט האָט אויפגעהויבען דעם קאָפּ. טויזענטער ארבייטער־מיידלאַך זענען געבליבען אהן ארבייט, די פאַר־שטעהער פון די יוניאָנס האָבען אָנגעפאַנגען ארגאַניזירען אז עס איז ניט יושר־דיג פאַר רייכע טעכטער, וועלכע קענען לעבען אין לוקסוס אוועקצונעהמען דעם דזשאָב ביי אן ארימער ארבייטער מיידל.

און וואָס זאָגען די רייכע טעכטער אליין? פיעלע פון זיי זאָגען, אז זיי האָבען זעהר פיעל געלערנט פון דער ערפאַרונג וואָס זיי האָבען געהאַט אלס "ארבייטערינס" און אז זיי באַגעהען ניט קיין פאַרברעכען געגען די ארבייטסלאָזע, ווייל זיי זוכען אזעלכע באַשעפטיגונגען, וואָס זענען צוגעפּאַסט צו זייער שעהנקייט און זייערע פעהיגקייטען.

אָט איז דער פאַל מיט עליזאַבעט אַפּטעגראָוו. די טאָכטער פון אן אייזענ־באַן־מאַגנאַט. זי האָט געקלעטערט אויף די טרעפּ פון הויכע אָפיס־געביידער און איז זיך פשוט אָפּגעגאַנגען די פיס, ביז זי האָט געקראָגען א דזשאָב אלס א כאַריסט־קע אין א בראָדוויי־טעאַטער. זי האָט געפיהלט דעם טעם וואָס עס פיהלען אָרי־מע מיידלאַך וועלכע קומען געפינען גאָל־דענע גליקען אין ניו־יאָרק און ווערען נאָכ־דעם אנטוישט און פאַרצווייפעלט. זי איז ניט אזוי קריטיקירט געווארען ווי א צווייטע אריסטאָקראַטישע טאָכטער. מיט הע־לען העסקין. זי איז א זעלטענע שעהנ־הייט און שטאַמט פון זעהר א יחוס'דיגער ענגלישער פאַמיליע. ווען זי האָט גע־מאַכט איר ערשטען אויפטריט אלס כאָ־ריסטקע, האָט זי געצייגען די אויפמערק־זאַמקייט פון דער פרעסע און איז איבער נאַכט פּאָפּולער געווארען. איר פּאָפּולא־ריטעט איז געווארען אזוי גרויס, אז מיט פרעכנסס פּוירקינס, א באַוואוסטע געזעל־שאַפטליכע טוערין וואָס אינטערעסירט זיך דער הויפּטזעכליך מיט דער פראָבלעם פון ארבייטסלאָזיגקייט, איז געפאָרען קיין וואַשינגטאָן און האָט פּראָטעסטירט פאַר דער אינדאַסטריעל ריליישאַנס קאָמיטע פאַרוואָס זי דערלאָזט אז רייכע טעכטער זאָלען באַרויבען ארימע מיידלאַך פון זיי־ערע דזשאָבס. די קריטיק געגען איהר איז געווען אזא שאַרפע, אז זי האָט גע־פונען פאַר נויטיג צו האַלטען א רעדע פאַר די "טאָקיס" אין וועלכער זי האָט גע־זאָגט פאָלגענדעס:

"יעדעס מיידעל האָט א מעגליכקייט צו ווערען א כאַריסטקע אדער אקטריסע, עס וועגנדט זיך בלויז אין דעם וואָס דער דירעקטאָר פון דער קאָמפּאַניע דענקט וועגען איהר פערזענלעכקייט און־איהר פעהיגקייט. ווען א מיידעל געפעהלט דעם דירעקטאָר, פרעגט ער זי ניט צי זי איז רייך אָדער אָרם, נאָר ער אנגאַשירט זי, אודאי ווייל איך ארבייטען. איך וויל די ארבייט ווייל איך האָב זי ליעב.

"איך האָב פון קינדווייז אָן געוואָלט זיין נוצליך. מיינע עלטערען האָבען מיך באַזאָרגט מיט אלדאָס גוטעס. זיי האָ־בען מיר געגעבען א קאָסטבאַרען פערד צו רייטען און א טייערען אויטאָמאָביל צו פאָרען ווען און וואוהין איך וויל. איך האָב אָבער דערפילט א פּוסטקייט אין מיין לעבען. מיין מיטער איז געווען א געזעלשאַפטליכע טוערין און האָט זיך פאַראינטערעסירט מיט פּאָליטיק. זי האָט אגיטירט פאַר קאַנדידאַטען און גע־האַלטען רעדעס. עס איז מיר נאָכאַמאָל גע־וואָרען צו זיין א פייגעלע אין א גאָלדען שטייגעלע. אן אייביג קעסטל־קינד ביי מיין מיליאָנערסקער מאַמע און דערפאַר האָב איך באַשלאָסען ארויצוגעהן אויף דער וועלט און זיך באַקענען מיט דעם לעבען. עס ווארפט זיך אין די אויגען אן ערשיינונג, וועלכע רופט ארויס די אלט־אַלטע פראַגע: פון וואַנען נעהמט זיך די שנאה צו אידען, וועלכע איז שוין פון דורי דורות פאַרווענט געוואָרען אונטער דעם נאָמען אנטיסעמיטיזם?

דער טייטש פון „אנטיסעמיטיזם" איז „סעמיטען־האַס". אָבער מען האָט דאָך לאַנג שוין געקאָנט איינזעהן, אז די פיינטשאַפט, וועלכע ניט־אידען פיהלען צו אידען, איז ניט עפּעס אזא פיינט־שאַפט ווי א ראַסישע מעגשען זענען גע־סעמיטישע פעלקער. זי איז נאָר אנדערש אלס א האַס פון דער ארישער ראַסע גע־גען דער סעמיטישער ראַסע. און עס קאָן נאָר דאַרום זיין א פראַגע, צי איז גרונד לינט דאָ א אנטיפּאַטיע געפיהל פון אריי־ער געגען סעמיטען, און צי קאָן די בלינדע ביטערקייט פון ארומינע געגען אונז גע־רופען ווערען מיט דעם נאָמען, וועלכען די דאָזיגע ביטערקייט טראָגט: אנטיסע־מיטיזם?

אָט איז איצט אן אַראַבישע דעלע־גאַציע אין אמעריקע. זי איז א טייל פון דער אַראַבישער דעלעגאַציע, וועלכע איז פון די אַראַבער ארויסגעשיקט געווא־רען קיין לאָנדאָן צו באַקעמפען דאָרט די באַלפור דעקלאַראַציע. טיילען איהרע האָבען זיך צולאָזט איבער מדינות פון אייראָפּאַ און אין אמעריקע פאַר דעם דאָזיגען צוועק. זיי ווילען ווירקען אויף דער עפענטליכער מיינונג פון אייראָפּאַ און אמעריקע, און אין די רעגירונגס קריי־זען, צו געווינען זיי פאַר זייער זאַך. זיי זוכען צו ערוועקען די סימפּאַטיען פון דער אַראַבער און וואָס מען האָט אונז גע־ניט ליעב, צי די ניט־ליעבשאַפט איז אן אָפּעגע אדער באַהאַלטענע, דאַרט הערט מען זיך צו זיי מעהר צו. גראַד אנטי־סעמיטישע בלעטער צייגען סימפּאַטיע פאַר די אַראַבער און געגען אידען. קאָן מען פאַרשטעהן, זעלבסטפאַרשטענדליך, אז דאָס קומט ניט מאַכהבת אַראַבער נאָר פון שנאת ישראל.

מיט זיך דאָך אָבער שטעלען א פראַ־גע. די אַראַבער זענען סעמיטען. האַ־בען דאָך די אנטיסעמיטען זייער אנטי־סעמיטיזם געדאַרפט ארויסווייזען אויך געגען די אַראַבער. און נאָך מעהר אלס געגען אידען. אויב דאָס איז א בלינדער ראַסען־געפיהל פון אריער געגען סעמי־טען, וואָלט דאָך נאַטירליך געדאַרפט אזוי אויסקומען. יעדענפאַלס, מיט אידען אלס סעמיטען האָבען זיך דאָך די אריער ווי עס איז איינגעלעבט, און די אידישע סע־מיטישקייט האָט זיך שוין לאַנג געדאַרפט אויסוועפען פאַר דעם שאַרפען חוש הריח פון ארישע נאָז־לעבער. ווי קומט עס, אז אנטיסעמיטיזם מעגשען זענען גע־גען אידען דאָרט זענען די אנטיסעמיטען אויף דער זייט פון יענע סעמיטען.

איז דאָס, הייסט עס, נאָר ניט אנ־טיסעמיטיזם, נאָר אנטי־איאָען'יזם, אנטי־יודאַיזם אָדער אנטי־איזראַעליזם. נאָ־טירליך איז־פאַר אונז איינגענטליך אלץ איינס ווי מען זאָל די אנטי־אידען הלאת רופען. ניט דער נאָמען איז וויכטיג, נאָר די חלאת גופא. אָבער דאָך האָט דער נאָמען אויך א באַדייטונג, ווייל א נאָמען צומישט דאָך אמאָל דעם באַגריף וועגען א זאַך, אויב דער נאָמען איז א פאַלשער און דריקט ניט אויס וואָס די זאַך איז אין איהר עצם.

אינטערעסאַנט איז אן ארטיקעל, וועלכער איז ערשינען אין „טאַים און טאַיד" פון א געוויסען שריפטשטעלער מר. העמיל־טאָן, וועגען דעם אנטיסעמי־טיזם. ער ווייזט אָן דערויף, אז דער אידען־האַס האָט זיך ניט אָנגעהויבען מיט דער פאַרשפּרייטונג פונ'ם קריסטענטום. וואָס דערפון דאַרף מען דרינענען, אז עס איז א טעות אויף די מיינונג, אז די שנאה צו אידען שטאַמט אורשפּרינגליך פון דעם ארויסוואַרפען אויף זיי די שולד־דען אין ערמאָרדען קריסטוסען.

אנטיסעמיטיזם, אידען־האַס, איז גע־ווען אלגעמיין אין פּאָפּולער נאָך לאַנג איידער קאָנסטאַנטין האָט פאַרגעעערט דעם קרייץ. קריסטענטום האָט איבערגע־נומען בירושה — ערקלעהרט מר. העמיל־טאָן — יענעם פאַראורטייל געגען אידען, וועלכער האָט עקזיסטירט אויידער קריס־טען זענען נאָך געווען. ציצערא, דער רוי־מישער גרויסער מלוכה־מאַן, וועלכער האָט געמאַכט נאָך פאַר דער צייט פון קריס־טוס, און אזוי סענעקא, וויזיזן פיינט־שאַפט אין זייערע שריפטען געגען אידען. זיי ריידען וועגען זיי מיט יענעם געמיש־טען געפיהל פון האַס און מורא, וואָס איז עהנליך צום מאָדערנעם אנטיסעמיטיזם.

די קליינע אידישע קאָלאָניעס וואָס זענען געווען צוואַוואַרפען אין דער רוימי־שער אימפּעריע פון די צייטען, זענען פון די ארומיגע געצעגרינדערט געווען אזוי דערוויי־טערט ווי די שפּעטערע דורות פון אידען זענען געווען דערוויי־טערט פון זייערע ארומיגע קריסטען. און עס האָט ניט געקאָנט זיין, אז אידען זאָלען דע־מאָלט באַשולדיגט ווערען ווי דערנאָך פון מישער עפּאָכע האָט מען איהם צו ליבע־ראַלע פראָפעסיעס אויך ניט צוגעלאָזען.

קורץ, העמילטאָן קומט צום שלוס, און מיט רעכט, אז ניט דער קריסטליכער גלויבען האָט געבוירען דעם אנטיסעמי־טיזם, נאָר ער האָט איהם שוין איבער־גענומען בירושה א פאַרטיגען. די פאַר־ווירפע, אז זיי זענען א הענדלער־פאָלק, וואוכערער, דאָס איז שוין געווארען א שפּעטערינע צוטשעפּענים. אורשפּרינגליך איז דאָס געווען דער האַס און די ביטער־קייט פון די שטאָלצע רוימישע פאַטריי־ציער, וועלכע האָבען געפיהלט ווי עפּעס א באַליידיגונג פאַר זייער גדולה און פאַר זייער גבורה, וואָס זיי קאָנען דעם אידען ניט אונטערטעניג מאַכען אין זיין האַר־צען. זיי האָבען געזעהן, אז ביי זיך אין האַרצען איז זיי דער איד מבטל און לעבט זיין אייגענעם לעבען, לויט די פאַרשריפ־טען פון זיינע עלטערען, און ווערט ניט נתפעל פון דער רוימישער גדלות און פון דער רוימישער גבורה.

אָט די כאַראַקטער־קראַפט פון א באַזונדערן פאָלק האָט זיי געשראָקען ווי עפּעס א געהייסער, באַהאַלטענער כח, וועלכען דער איד באַזיצט. האָט זיך די שנאה אָנגעהויבען פון דעמאָלט אָן. זי האָט זיך דערנאָך איבערגעגעבען פון דער רוי־מער. איידען אויף אַלע אנדערע פעלקער זע־נען אונטערגעגאַנגען נאָך דעם ווי זיי־נען באַזיצט געווארען, האָבען זיך אויס־געמיישט מיט די אנדערע, אסימילירט גע־ווארען, פאַרשלונגען געווארען פון די זיעגרייכע פעלקער.

איז דאָס ניט די פעמיטישקייט, ניט דאָס וואָס מיר זענען געמיטען רופט ארויס די שנאה געגען אונז, נאָר טאַקע דאָס וואָס מיר זענען נאָך אלץ א פאָלק ישראל און בלייבען טריי אונזער אור־שפּרונג, ווילען נאָך אלץ ארץ ישראל זאָל זיין אונזער באַציאָנאַל היימלאַנד, וועלען זיך דערפאַר אלע שנאי ישראל צוהערען צו דער אַראַבישער דעלעגאַציע, כאָטש דאָס איז א דעלעגאַציע פון סעמיטען.

איז די באַצייכענונג „אנטיסעמי־טיזם" טאַקע נאָר ניט קיין קאַרעקטע. דער אמת'ער נאָמען פון דער שנאת ישראל חלאת דאַרף זיין יוודאַפאָביא, וואָס דער טייטש פון דעם ווארט איז אידען־האַס — אן אויבינע שנאה פאַר וואָס מיר זענען פאַר'עקש'נט צו זיין וואָס מיר אליין ווילען זיין און ניט דאָס וואָס אנ־דערע וואָלטען וועלען אז מיר זאָלען זיין.

די אַראַבישע דעלעגאַציע און די „שנאת עולם לעם עולם"

וואָס עס ווייזט, אז „אנטיסעמיטיזם" איז נאָר א פאַלשער נאָ־מען, ווארום אין אמת'ן איז דאָס יודאָפאָביא.

פון מ. קאַטץ

סעמיטען האָבען זיך דאָך די אריער ווי עס איז איינגעלעבט, און די אידישע סע־מיטישקייט האָט זיך שוין לאַנג געדאַרפט אויסוועפען פאַר דעם שאַרפען חוש הריח פון ארישע נאָז־לעבער. ווי קומט עס, אז גאָ־ס עמיטישע מעגשען זענען גע־גען אידען דאָרט זענען די אנטיסעמיטען אויף דער זייט פון יענע סעמיטען.

איז דאָס, הייסט עס, נאָר ניט אנ־טיסעמיטיזם, נאָר אנטי־איאָען'יזם, אנטי־יודאַיזם אָדער אנטי־איזראַעליזם. נאָ־טירליך איז־פאַר אונז איינגענטליך אלץ איינס ווי מען זאָל די אנטי־אידען הלאת רופען. ניט דער נאָמען איז וויכטיג, נאָר די חלאת גופא. אָבער דאָך האָט דער נאָמען אויך א באַדייטונג, ווייל א נאָמען צומישט דאָך אמאָל דעם באַגריף וועגען א זאַך, אויב דער נאָמען איז א פאַלשער און דריקט ניט אויס וואָס די זאַך איז אין איהר עצם.

אינטערעסאַנט איז אן ארטיקעל, וועלכער איז ערשינען אין „טאַים און טאַיד" פון א געוויסען שריפטשטעלער מר. העמילטאָן, וועגען דעם אנטיסעמי־טיזם. ער ווייזט אָן דערויף, אז דער אידען־האַס האָט זיך ניט אָנגעהויבען מיט דער פאַרשפּרייטונג פונ'ם קריסטענטום. וואָס דערפון דאַרף מען דרינענען, אז עס איז א טעות אויף די מיינונג, אז די שנאה צו אידען שטאַמט אורשפּרינגליך פון דעם ארויסוואַרפען אויף זיי די שולד־דען אין ערמאָרדען קריסטוסען.

אנטיסעמיטיזם, אידען־האַס, איז גע־ווען אלגעמיין אין פּאָפּולער נאָך לאַנג איידער קאָנסטאַנטין האָט פאַרגעעערט דעם קרייץ. קריסטענטום האָט איבערגע־נומען בירושה — ערקלעהרט מר. העמיל־טאָן — יענעם פאַראורטייל געגען אידען, וועלכער האָט עקזיסטירט אויידער קריס־טען זענען נאָך געווען. ציצערא, דער רוי־מישער גרויסער מלוכה־מאַן, וועלכער האָט געמאַכט נאָך פאַר דער צייט פון קריס־טוס, און אזוי סענעקא, וויזיזן פיינט־שאַפט אין זייערע שריפטען געגען אידען. זיי ריידען וועגען זיי מיט יענעם געמיש־טען געפיהל פון האַס און מורא, וואָס איז עהנליך צום מאָדערנעם אנטיסעמיטיזם.

די קליינע אידישע קאָלאָניעס וואָס זענען געווען צוואַוואַרפען אין דער רוימי־שער אימפּעריע פון די צייטען, זענען פון די ארומיגע געצעגרינדערט געווען אזוי דערוויי־טערט ווי די שפּעטערע דורות פון אידען זענען געווען דערוויי־טערט פון זייערע ארומיגע קריסטען. און עס האָט ניט געקאָנט זיין, אז אידען זאָלען דע־מאָלט באַשולדיגט ווערען ווי דערנאָך פון דער ווארפט זיך אין די אויגען אן ערשיינונג, וועלכע רופט ארויס די אלט־אַלטע פראַגע: פון וואַנען נעהמט זיך די שנאה צו אידען, וועלכע איז שוין פון דורי דורות פאַרווענט געוואָרען אונטער דעם נאָמען אנטיסעמיטיזם?

דער טייטש פון „אנטיסעמיטיזם" איז „סעמיטען־האַס". אָבער מען האָט דאָך לאַנג שוין געקאָנט איינזעהן, אז די פיינטשאַפט, וועלכע ניט־אידען פיהלען צו אידען, איז ניט עפּעס אזא פיינט־שאַפט ווי א ראַסישע מעגשען זענען גע־סעמיטישע פעלקער. זי איז נאָר אנדערש אלס א האַס פון דער ארישער ראַסע גע־גען דער סעמיטישער ראַסע. און עס קאָן נאָר דאַרום זיין א פראַגע, צי איז גרונד לינט דאָ א אנטיפּאַטיע געפיהל פון אריי־ער געגען סעמיטען, און צי קאָן די בלינדע ביטערקייט פון ארומיגע געגען אונז גע־רופען ווערען מיט דעם נאָמען, וועלכען די דאָזיגע ביטערקייט טראָגט: אנטיסע־מיטיזם?

אָט איז איצט אן אַראַבישע דעלע־גאַציע אין אמעריקע. זי איז א טייל פון דער אַראַבישער דעלעגאַציע, וועלכע איז פון די אַראַבער ארויסגעשיקט געוואָ־רען קיין לאָנדאָן צו באַקעמפען דאָרט די באַלפור דעקלאַראַציע. טיילען איהרע האָבען זיך צולאָזט איבער מדינות פון אייראָפּאַ און אין אמעריקע פאַר דעם דאָזיגען צוועק. זיי ווילען ווירקען אויף דער עפענטליכער מיינונג פון אייראָפּאַ און אמעריקע, און אין די רעגירונגס קריי־זען, צו געווינען זיי פאַר זייער זאַך. זיי זוכען צו ערוועקען די סימפּאַטיען פון דער אַראַבער און וואָס מען האָט אונז גע־ניט ליעב, צי די ניט־ליעבשאַפט איז אן אָפּעגע אדער באַהאַלטענע, דאַרט הערט מען זיך צו זיי מעהר צו. גראַד אנטי־סעמיטישע בלעטער צייגען סימפּאַטיע פאַר די אַראַבער און געגען אידען. קאָן מען פאַרשטעהן, זעלבסטפאַרשטענדליך, אז דאָס קומט ניט מאַכהבת אַראַבער נאָר פון שנאת ישראל.

מיט זיך דאָך אָבער שטעלען א פראַ־גע. די אַראַבער זענען סעמיטען. האַ־בען דאָך די אנטיסעמיטען זייער אנטי־סעמיטיזם געדאַרפט ארויסווייזען אויך געגען די אַראַבער. און נאָך מעהר אלס געגען אידען. אויב דאָס איז א בלינדער ראַסען־געפיהל פון אריער געגען סעמי־טען, וואָלט דאָך נאַטירליך געדאַרפט אזוי אויסקומען. יעדענפאַלס, מיט אידען אלס אן עגנער גאַרטען, א פאַרק אין מיטען אספאַלטירטער שטאַדט, פאַר פלאַנצט, אלץ שיין, ריטמיש. די בוימער גלייך געוואָרפען. שלאַנק, ארומגעשוי־רען די צווייגען, ביז אין דערמיט פון זייער וואַסען — אייזערנע שטאַקעטלאַך. בלומען ביייטען — ארום און ארום גראַז, גרין, זאַפטיג גראַז — זאַרגפעליג אזוי גלייך געשניטען — א דיוואַן.

און פון אלע זייטען שטעגנעלאַך, ארכיטעקטאָריש אויסגעפּלאַנעוועט. די דער וועלט און זיך באַקענען מיט דעם לעבען. עס איז מיר ניט אזוי לייכט אָנ־געקומען. וואַכענלאַנג האָב אין זיך ארומגעשלעפּט פון איין אָפּס אין צווייי־טען ביז וואַנען איך האָב געפונען א מע־נדרשער וועלכער האָט געפונען טאַלאַנט אין מיר און ער האָט מיך אַנאַנזשירט. איצט האָב איך מעהר קיין דאַגה ניט וועגען קריגען א דזשאָב, ווייל מיין נאָמען איז פּאָפּולער געוואָרען און ניט דערפאַר ווייל איך בין א מיליאָנערסקע טאָכטער, נאָר פשוט דערפאַר ווייל איך האָב מיט מיין אייגענער פעאיגקייט זיך ערוואַרבען א פּאָזיציע אין דער טעאַטער־וועלט. די טענה אז איך פאַרנעם דעם דזשאָב וואָס אן אנדער מיידעל וואָלט געקאָנט פאַר־נעמען, איז א לעכערליכע, ווייל ווען דער מענדרשער האָט מיך אַנאַנזשירט, האָט ער מיך ניט געפרעגט צי איך מוז האָ־בען דעם דזשאָב אָדער ניט, און ער איז איך ניט געווען פאַראינטערעסירט צו ווי־סען ווער איך בין און פון וואַנען איך קום".

אזוי האָט מיט עסקין זיך פאַרטיי־דיגט. איהרע ווערטער זענען אָבער גע־פאַלען אויף טויבע אויערען, ווייל ניט נאָר ווערען רייכע טעכטער וואָס געהען זוכען דזשאָבס קריטיקירט פון יוניאָ־דערשטעהער, נאָר אויך פון פרויען פון ווארען. צו זיין א פייגעלע אין א גאָלדען שטייגעלע, אן אייביג קעסטל־קינד ביי מיין מיליאָנערסקער מאַמע און דערפאַר האָב איך באַשלאָסען ארויסצוגעהן אויף דער וועלט און זיך באַקענען מיט דעם לעבען. עס ווארפט זיך אין די אויגען אן ערשיינונג, וועלכע רופט ארויס די אלט־אַלטע פראַגע: פון וואַנען נעהמט זיך די שנאה צו אידען, וועלכע איז שוין פון דורי דורות פאַרווענט געוואָרען אונטער דעם נאָמען אנטיסעמיטיזם?

דער טייטש פון „אנטיסעמיטיזם" איז „סעמיטען־האַס". אָבער מען האָט דאָך לאַנג שוין געקאָנט איינזעהן, אז די פיינטשאַפט, וועלכע ניט־אידען פיהלען צו אידען, איז ניט עפּעס אזא פיינט־שאַפט ווי א ראַסישע מעגשען זענען גע־סעמיטישע פעלקער. זי איז נאָר אנדערש אלס א האַס פון דער ארישער ראַסע גע־גען דער סעמיטישער ראַסע. און עס קאָן נאָר דאַרום זיין א פראַגע, צי איז גרונד לינט דאָ א אנטיפּאַטיע געפיהל פון אריי־ער געגען סעמיטען, און צי קאָן די בלינדע ביטערקייט פון ארומיגע געגען אונז גע־רופען ווערען מיט דעם נאָמען, וועלכען די דאָזיגע ביטערקייט טראָגט: אנטיסע־מיטיזם?

אָט איז איצט אן אַראַבישע דעלע־גאַציע אין אמעריקע. זי איז א טייל פון דער אַראַבישער דעלעגאַציע, וועלכע איז פון די אַראַבער ארויסגעשיקט געוואָ־רען קיין לאָנדאָן צו באַקעמפען דאָרט די באַלפור דעקלאַראַציע. טיילען איהרע האָבען זיך צולאָזט איבער מדינות פון אייראָפּאַ און אין אמעריקע פאַר דעם דאָזיגען צוועק. זיי ווילען ווירקען אויף דער עפענטליכער מיינונג פון אייראָפּאַ און אמעריקע, און אין די רעגירונגס קריי־זען, צו געווינען זיי פאַר זייער זאַך. זיי זוכען צו ערוועקען די סימפּאַטיען פון דער אַראַבער און וואָס מען האָט אונז גע־ניט ליעב, צי די ניט־ליעבשאַפט איז אן אָפּעגע אדער באַהאַלטענע, דאַרט הערט מען זיך צו זיי מעהר צו. גראַד אנטי־סעמיטישע בלעטער צייגען סימפּאַטיע פאַר די אַראַבער און געגען אידען. קאָן מען פאַרשטעהן, זעלבסטפאַרשטענדליך, אז דאָס קומט ניט מאַכהבת אַראַבער נאָר פון שנאת ישראל.

מיט זיך דאָך אָבער שטעלען א פראַ־גע. די אַראַבער זענען סעמיטען. האַ־בען דאָ